

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Lise Öğrencilerinin Düşünme Stilleri ile Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*

Muhammet Ü. Öztabak¹

İrfan Erdoğan²

Öz

Bu araştırmanın amacı, lise öğrencilerinin düşünme stilleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmada ilişkiisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evreni, İstanbul ili Bakırköy ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı örgün eğitim yapan Genel Lise, Meslek Lisesi ve Anadolu Lisesi öğrencileridir. Araştırmanın örneklemi, Bakırköy ilçesindeki okullar arasından Oransız Tesadüfi Küme Örneklemesi modeliyle oluşturulmuştur. Araştırmaya 500'ü kız, 300'ü erkek olmak üzere toplam 800 öğrenci katılmıştır. Araştırmada öğrencilerle ilgili çeşitli demografik bilgileri toplamak amacıyla Öğrenci Bilgi Formu, öğrencilerin düşünme stillerini belirlemek için "Düşünme Stilleri Envanteri", karar verme stilleri puanlarını belirlemek için "Melbourne Karar Verme Ölçeği" kullanılmıştır. Öğrencilerin düşünme stili olarak en çok sırasıyla Yasayapıcı (34,12), Aşamacı (32,20), Yürütücü (31,30), Yenilikçi (31,22), Yargılayıcı (30,23), İçedönük (30,21), Dışadönük (29,60), Anarşik (28,90), Tekerkçi (28,65), Bütüncü (28,55), Ayrıntıcı (28,46), Çokerkçi (26,78) ve Tutucu (26,07) stillerini kullanmaktadırlar. Öğrencilerin karar verme stili olarak en çok sırasıyla Dikkatli (9,18), Panik (4,73), Kaçınan (4,59) ve Erteleyici (4,17) stillerini kullanmaktadırlar. Öğrencilerin Dikkatli Karar Verme Stili ile Düşünme Stilleri Ölçeği'nin Yasayapıcı, Yürütücü, Yargılayıcı, Aşamacı, Anarşik, Ayrıntıcı, İçedönük, Dışadönük, Yenilikçi alt boyutlarıyla pozitif, Tutucu alt boyutuyla negatif ilişki içinde olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Düşünme stilleri • Karar verme stilleri • Lise öğrencileri

* Bu makale Muhammet Ü. Öztabak'ın aynı isimli doktora tez çalışmasından yararlanılarak hazırlanmıştır.

1 Muhammet Ü. Öztabak (Yrd. Doç. Dr.)
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi,
Eğitim Fakültesi, İstanbul.
Eposta: muhammetoztabak@gmail.com
2 Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi, Hasan Ali
Yücel Eğitim Fakültesi, İstanbul.
Eposta: irfan_erdogan@hotmail.com

İnsan, düşünen varlık olarak tanımlanır. İnsanı diğer canlılardan ayıran en önemli özelliklerinden birisi de düşünebilmesidir. Düşünme; gözlem, deneyim, sezgi, akıl yürütme ve diğer kanallarla elde edilen bilgiyi kavramsallaştırma, uygulama, analiz ve değerlendirmenin disipline edilmiş şeklidir (Özden, 1997, s. 79). Düşünme süreci, dış dünyadaki nesne ve olayları semboller haline çevirme olarak tanımlanabilir. Buna göre beyin, semboller üzerinde anlam çıkarma, hipotez kurma, hesaplama ve daha sonraki sembolleri üretmek gibi bir sürü işlem yapar. Daha sonra bu sembolleri tekrar dış dünyadaki nesne ve olaylara çevirir (Arkonaç, 1998, s. 289). Düşünme eylemi, bir amaca ulaşmaya rehberlik etmek, bir soruya cevap vermek ya da bir problemi çözmek amaçlandığında, yeni ve farklı bir biçime bilginin düzenlenişini transfer etmektir (Çubukçu, 2004).

Stil, bireyin becerilerini kullanmada (Sternberg, 1997) ve bilgiyi işlemede tercih ettiği yol olarak tanımlanır. Kendi içinde yetenekten daha çok, tercih etme şeklinde düşünülür. Bu yüzden, çeşitli stiller iyi veya kötü değil, yalnızca farklıdır (Duru, 2004). Herkes bir stil profiline sahiptir. İnsanlar stillerini farklı görevlere ve durumlara uymak için değiştirebilirler. Bireylerin tercih ettikleri stiller olsa bile, bu stiller sabit değil değişkendir (Sternberg, 1994).

Düşünme stilleri, bireylerin karşılaştıkları çeşitli problemlere, olaylara, olgulara ve değişkenlere karşı zihinsel süreçler sonucu sergilediği yaklaşım ve eğilimlerdir. Düşünme stilleri, bireyin bilgiyi nasıl aldığı ve işlediğiyle yakından ilgilidir (Sünbül, 2004).

Dünyamızdaki hızlı değişim bütün alanlarda kendini hissettirmektedir. Bilimsel, teknolojik, ekonomik, sosyal, vb. alanlardaki bu hızlı değişim beraberinde seçenek yelpazesinin artmasını ve karmaşıklaşmasını getirmiştir. Bu nedenle insan her an hızlı karar verme ve seçeneklerden birisini seçme noktasında zorlanmaktadır.

Karar verme, zihinsel bir süreç olup insanın en önemli yaşam becerilerinden biridir. Karar verme akıl, düşünce, bilinç ve irade ile donatılmış insana özgüdür. İnsanın tüm eylem ve davranışı, bilinçli ya da bilinçsiz olarak bir karar verme işlemidir. Yerinde ve uygun verilmiş kararlar bireyin yaşamında olumlu değişimlere neden olurken, hatalı verilmiş kararlar yaşam yönelimini olumsuz yönde etkiler. Gittikçe daha karmaşık hale gelen sosyal ilişkiler içinde birey sürekli problem ve seçeneklerle yüz yüze gelmekte, kendisi için en uygun kararı vermek durumunda kalmaktadır (Çoban ve Hamamcı, 2006, s. 394).

İnsanlar çeşitli karar verme durumlarında farklı farklı tepkiler gösterirler. Karar verme stili, bir bireyin bir karar verme durumu ile karşılaştığı zaman sergilediği, öğrenilmiş ve alışkanlık haline gelmiş tepki kalıbıdır (Scott ve Bruce, 1995). Bir karar vermek üzere olan bireyin yaklaşımını, tepkisini ve eylemini kapsayan bir durumdur (Phillips, Paziienza ve Ferrin, 1984'ten akt., Deniz, 2006). Her birey karar verirken farklı stiller kullanabilmektedir. Örneğin bazı bireyler mantıklı ve planlı

karar verme biçimini benimserken, bazıları bağımlı, aşırı titiz, sezgisel ve kadercı gibi karar verme biçimlerini sergilemektedir (Balkıs, 2007, s. 70).

Karar verme davranışı; karar verilmesi gereken durumun farkına varılmasıyla başlayan, bireyin bu durum karşısında, ne zaman ve nasıl karar vereceğini belirlediği bir etkinliktir. Karar verme davranışı, birbirini izleyen evrelerden oluşan bir süreç olarak ele alınmaktadır. Birey önce herhangi bir güçlükle karşılaşmakta ve bu güçlüğü giderecek seçenekleri gözden geçirmekte, sonrasında problemin olumlu ve olumsuz yönlerini değerlendirerek, ulaştığı kesin kararı uygulamaya geçirmektedir (Candangil, 2005, s. 20). Güçray'a (1998) göre karar verme bir ihtiyaç durumunda bu ihtiyacı karşılamak amacıyla mevcut seçeneklerden duruma en uygun olanın seçilmesidir. Scott ve Bruce (1995), karar vermeyi olması muhtemel olasılıklardan birini seçme işlevi olarak değerlendirmektedir. Dolayısıyla karar vermede amaç; yeni çözümler üretmek değil, önceden belirlenmiş ölçütlere göre var olan en iyi çözüm ya da seçeneği belirlemektir. Karar verme çok basit bir süreç gibi gözükse de bazen çok büyük ve karmaşık problemler haline dönüşebilir. Karar vermede ölçüt ve seçenekler çoğaldıkça iyi karar verme oldukça güçleşir. Karar vermede ilerlemenin mantıklı yolu, her seçeneği eldeki ölçütlere göre değerlendirip, duruma göre sıralamaktır (Çolakkadıoğlu, 2003, s. 3–4).

Lise öğrencilerinin bu yaş dönemlerinde aldıkları kararlar bazen hayatlarını şekillendirebilecek sonuçlar içerebilmektedir; okul seçimi, alan seçimi, üniversite seçimi, meslek seçimi, kariyer planlaması gibi. Karar verme süreciyle ilgili araştırmacılar, çocuk ve gençlere yönelik çalışmalar sonucunda uygun karar vermenin geliştirilebileceğini ve etkili karar vermenin öğrenilebileceğini belirtmektedir (Ersever, 1996, s. 34).

Eğitimde, eğer bir öğrencinin stili bilinirse o öğrencinin algısı, sonradan gelecek olan davranışları, yanlış anlamaları tahmin edilebilir, güçlü yönlerinden faydalanıp, zayıf yönlerinden kaçınılabılır (Schmeck, 1988, s. 317). Bireyin (öğrencinin) üzerinde çalıştığı görev, baskın olan stilini kullanmasına izin veriyorsa, kişinin bu görevde başarılı olma şansı daha yüksektir. Bireyin baskın stilinin onun baskın becerileri ile örtüşmesi beklenmektedir. Ancak, bu durum her zaman gerçekleşmeyebilir. Beceriler ve stillerin örtüştüğü durumlarda başarı katlanmakta, örtüşmeyen durumlarda ise bireyin başarılı olamama ve hayal kırıklığına uğrama olasılığı artmaktadır (Sternberg, 1997).

Oldukça karmaşık bir süreç olan karar vermenin, muhakeme, mantık, içtepi, bağımlılık vb. gibi değişkenlerden etkilendiği birçok araştırma ile saptanmıştır (Sinangil, 1992'den akt., Güner, 2006). Bireyin karar verme sürecini etkileyen faktörler olarak; bireyin kişilik özellikleri, değerleri, bilgi birikimi, yaşanmış tecrübeler, aile, arkadaş, yakın çevre gibi sosyal faktörler, yaş, cinsiyet, yeterli zamanın olup olmaması, özgüven, denetim odağı, stres düzeyi sayılabilir. Öğrencilerin düşünme stillerinin de karar verme sürecini etkileyeceği düşünülmektedir.

Sonuç olarak bu araştırmada, farklı tür liselerdeki Lise 1-2-3 ve 4. sınıf öğrencilerinin kullandıkları düşünme stilleri ve buna bağlı olarak, karar verme stilleri arasındaki ilişkiyi ortaya koyarak lise öğrencileriyle ilgilenen tüm zümrelere önemli katkılar sağlayacağına inanılmış ve yeni bakış açıları sunmak amacıyla bu araştırma yapılmaya değer bulunmuştur.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı; farklı okul türlerinde öğretim gören lise öğrencilerinin sınıf seviyelerine göre düşünme stilleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır; (i) Öğrencilerin düşünme stilleri nelerdir? (ii) Öğrencilerin karar verme stilleri nelerdir? (iii) Öğrencilerin düşünme stilleri ile karar verme stilleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırmada farklı okul türlerinde öğretim gören lise öğrencilerinin düşünme stilleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, 2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında İstanbul ili Bakırköy ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı örgün eğitim yapan genel lise, meslek lisesi ve Anadolu lisesi öğrencileridir. Bakırköy ilçesinin seğilmesinde, istenilen okul türlerinin hepsinin olması, ilçe dışından yoğun bir şekilde öğrenci alması, her türlü sosyoekonomik seviyeden öğrencinin bulunması ve demografik yapısı itibariyle araştırmada istenilen popülasyonu iyi yansıması etken olmuştur.

Araştırmanın evrenini oluşturan Bakırköy İlçesinde, İstanbul İl Milli eğitim Müdürlüğünün 2010-2011 Eğitim-Öğretim yılı istatistiklerine göre 16 adet resmi lise bulunmaktadır. Bu okullardaki erkek öğrenci sayısı 6277, kız öğrenci sayısı 9862 olmak üzere toplam öğrenci sayısı 16139 olarak bildirilmiştir (İstanbul MEM, 2011). Araştırmanın örnekleme, bu okullar arasından oransız tesadüfi (random) küme örnekleme modeliyle oluşturulmuştur.

Kümelere göre örnekleme yönteminde evren küme adı verilen gruplara ayrılır, her küme bir örnekleme birimi olarak tanımlanır. Tesadüfi olarak seğilen kümeler bir araya getirilerek örneklem oluşturulur (Çömlekçi, 2001, s. 90).

Araştırmanın örneklemini, ilçedeki lise türlerinin dağılımlarına uygun şekilde seçilmiştir. Örneklem iki adet düz lise, iki adet meslek lisesi ve bir adet Anadolu lisesi olmak üzere toplam beş liseden oluşturulmuştur.

Örneklemin eleman sayısı açısından büyüklüğü (N) aşağıdaki işlemler doğrultusunda belirlenmiştir (Karasar, 1999). Örneklemin alınmasında aşağıdaki yöntem izlenmiştir:

h: hata payı ($z = 1.96$ ise 0.05, $z = 2.58$ ise 0.01)

k: ölçekteki madde sayısı

max = her bir maddeden alınabilecek maksimum puan

min = her bir maddeden alınabilecek minimum puan

$\epsilon = hx (kx(\max - \min)) = 0.05 \times (104 \times (5-1)) = 20.8$

ve

$$s = \frac{kx(\max - \min)}{6} = \frac{104 \times (5 - 1)}{6} = 69$$

olarak alındığında

$$n_m = \frac{s^2 \times z^2}{\epsilon^2} = \frac{69^2 \times 1.96^2}{20.8^2} = 42.25$$

olarak bulunan değer, her bir hücre için istatistik işlemlere girmesi gereken minimum örneklem büyüklüğünden hareketle olası geri-dönüş kayıpları da dikkate alınarak toplam örneklem büyüklüğü [c =hücre sayısı=anket sorularındaki maksimum seçenek sayısı]

$$n = nm \times 11 = 42,25 \times 5 = 211.25$$

olarak uygulanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada öğrencilerle ilgili çeşitli demografik bilgileri toplamak amacıyla “Öğrenci Bilgi Formu”, öğrencilerin düşünme stillerini belirlemek için “Düşünme Stilleri Envanteri”, karar verme stilleri puanlarını belirlemek için “Melbourne Karar Verme Ölçeği I-II” kullanılmıştır.

Öğrenci Bilgi Formu. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan lise öğrencilerinde aranan bazı özelliklerin saptanması için bir bilgi formu hazırlanmıştır. Bu form; öğrencilerin yaş, cinsiyet, okul türü, okuduğu alan, sınıf, yatılılık durumu, kardeş sayısı, kaçınıcı çocuk olduğu, okul öncesi eğitim alıp almadığı, ebeveynin eğitim durumu, ailenin gelir düzeyi, SBS puanı gibi değişkenleri içermektedir.

Düşünme Stilleri Envanteri. Araştırmada öğrencilerin düşünme stilleri ile ilgili verileri Sternberg ve Wagner (Thinking Styles Inventory, 1992) tarafından geliştirilen ve Fer (2005) tarafından Türkçeye çevrilen “Düşünme Stilleri Envanteri” ile toplanmıştır. Envanter beş alt temel boyut (İşgörenler, Biçimler, Düzeyler, Yönelimler,

Eğilimler) altında yer alan 13 alt ölçekten (Yasayapıcı, Yürütme, Yargılayıcı, Tekerkeçi, Aşamacı, Çokkerkeçi, Anarşik, Bütüncü, Ayrıntıcı, İçedönük, Dışadönük, Yenilikçi, Tutucu) ve tamamı olumlu cümle formatında yazılmış toplam 104 maddeden oluşmuştur. Bu maddeler, beş temel boyut altındaki 13 alt ölçekli düşünme stilinin her birini sekizer madde ile ölçmek için düzenlenmiştir. Derecelendirme beşli Likert formunda; hiçbir zaman (1), nadiren (2), bazen (3), sık sık (4), her zaman (5) biçiminde düzenlenmiş ve puanlanmıştır. Envanterin tümünden alınan puan yoktur, çünkü bir temel boyut, altında yer alan alt ölçeklerde bulunan ve bireyde baskın olan bir düşünme stilini diğer boyutlardan bağımsız olarak ölçmektedir. Puanların analizi de alt ölçek bazında yapılmaktadır; bu doğrultuda alt ölçek puanı, alt ölçege ait sürekli puanların toplanması ve bu toplamın o alt ölçekteki madde sayısına bölünmesinden elde edilmektedir. Bir alt ölçekten alınabilecek puan ise 1 ile 8 arasında değişmekte, elde edilen sürekli puanlar ise kişileri temel boyut altında yer alan düşünme stiline göre gruplandırmak için de kullanılmaktadır. Çünkü her birey, en yüksek puan aldığı temel düşünme boyutu altındaki alt ölçege ait olan düşünme stiline atanmaktadır (Fer, 2005). Düşünme Stilleri Envanteri'nin alt boyutlarının temel özellikleri şu şekildedir (Fer, 2005, s. 7); Yasayapıcı (Legislative): Yenilikçi, yaratıcı, fikir üreten; Yürütme (Executive): Uyumlu, düzenli, verilen talimatları izleyen; Yargılayıcı (Judicial): Yargılayan, değerlendiren, görüş belirten; Tekerkeçi (Monarchic): Aynı anda tek amaca ve işe odaklanan; Aşamacı (Hierarchic): Çok işi, aynı anda, öncelik belirleyerek yapan; Çokkerkeçi (Oligarchic): Çok işi, aynı anda, öncelikleri belirleyemeden yapan; Anarşik (Anarchic): İşlere rastgele yaklaşan, sistemlerden kaçınan; Bütüncü (Global): Soyut düşüncelerle, genel çerçeveye uğrasan; Ayrıntısız (Local): Somut düşüncelerle, ayrıntılarla uğrasan; İçedönük (Internal): Bağımsız, kendine yeten, iletişimden kaçınan; Dışadönük (External): Başkalarıyla çalışan, sosyal olan, bağımlı olan; Yenilikçi (Liberal): Yenilikçi, geleneğe karşı çıkan, hayalci; Tutucu (Conservative): Geleneksel, denenmiş tercih eden, gerçekçi.

Literatürde Düşünme Stilleri Envanteri'ne ilişkin birçok geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Bunlardan biri olan ve Sternberg (1997) tarafından yapılan çalışmada Düşünme Stilleri Envanteri'nin 13 alt ölçeğin iç tutarlılık güvenilirliği .57 ile .88 arasında bulunmuştur. Bu çalışmada kullanılan Düşünme Stilleri Envanteri'nin Türkçe formunun dil eşdeğerliğinin, geçerliğinin ve güvenilirliği çalışması ise Fer (2005) tarafından yapılmıştır. Envanter, Yıldız Teknik Üniversitesinin İngilizce Öğretmenliği sertifika programı ile Eğitim Bilimleri Bölümü Matematik, Fizik ve Kimya Öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programına katılan 402 kişilik aday öğretmenlerden oluşan çalışma grubuna uygulanmıştır. Tarama modellerinden genel tarama modeli ile yapılan araştırmada Düşünme Stilleri Envanteri'nin İngilizce ve Türkçe formu arasındaki tutarlılığını incelemek için yapılan Pearson korelasyon katsayıları sonucunda 4. ve 73. dışındaki tüm maddelerde .40 ile .99 arasında değişen ($p < .01$) pozitif ve anlamlı değerlere ulaşılmıştır. Envanterin yapı geçerliğini

saptamak için yapılan faktör analizi beş faktörlü, 70 maddeli yapı ortaya koymuştur. Envanterin bütünü için iç tutarlık güvenilirliği .89 Alpha katsayısıdır. Bulgular, alt ölçek maddelerinin iç tutarlık güvenilirliğinin .37 ile .88 arasında değişen madde-toplam korelasyonu olduğunu göstermiştir. Alt ölçeklerin dış tutarlık güvenilirliği için yapılan test-tekrar test tekniği bulguları ise .63 ile .78 arasında korelasyon değeri almıştır (Fer, 2005).

Fer'in (2005) yaptığı çalışmaya göre aynı kişilerden elde edilen Türkçe ve İngilizce uygulama arasındaki ilişki, Pearson korelasyon katsayısına göre alt ölçekler için sırasıyla şöyledir: yasayapıcı .78, yürütmeci .95, yargılayıcı .83, tekerkçi .83, aşamacı .94, çokerkçi .93, anarşik .93, bütüncü .95, ayrıntıcı .88, içedönük .88, dışadönük .80, yenilikçi .92 ve tutucu .54. Tüm alt ölçeklerde pozitif ve anlamlı ($p < .01$) değerler bulunmuştur. Alt ölçeklerin korelasyon katsayısı ortalaması ise .79'dur. Bu bulgular, ölçeğin iki uygulaması arasındaki tutarlığın kabul edilebilir düzeyde olduğu ve formlarda dil eşdeğerliğinin sağlandığı şeklinde yorumlanmıştır.

Fer'in (2005) çalışmasına göre envanterin beş temel boyutu altındaki 13 alt ölçeğin Alpha katsayıları .50 ile .89 arasında değişmiştir. Madde bırakmalı Alpha katsayısı 104 maddenin hepsinde .90 çıkmıştır. Özgün envanterin 104 maddelik bütünü için toplam Alpha katsayısı .90'dır. Düşünme Stilleri Envanteri'nin 70 maddelik formunun bütünü için iç tutarlık güvenilirliği .89 Alpha katsayısına düşmüştür. Alt ölçeklerin Alpha katsayısı ise .62 ile .90 arasında değer almıştır.

Envanterin iç tutarlık güvenilirliği, ölçeğin 104 maddelik özgün formunun alt ölçek korelasyon katsayıları .35 ile .88 arasındadır. Ölçeğin 70 maddelik formunun alt ölçek korelasyon katsayıları ise .37 ile .88 arasında değişmiştir. Tüm maddelerde pozitif ve anlamlı ($p < .01$) korelasyon bulunmuştur.

Envanterin kararlılık anlamındaki güvenilirliğini belirleyen dış tutarlığını incelemek için test-tekrar test tekniği uygulanmıştır. Bu amaçla, Yıldız Teknik Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği sertifika programına katılan 32 aday öğretmene dört hafta ara ile envanter uygulanmıştır. Aynı kişilerden elde edilen 104 maddeli ölçeğin iki uygulama arasındaki kararlılık katsayısı olan Pearson korelasyon katsayısı değerleri .73 ile .88 arasındadır. Tüm alt ölçeklerde pozitif ve anlamlı ($p < .01$) korelasyon bulunmuştur. Alt ölçeklerin korelasyon katsayısı ortalaması ise .72'dir. Bu bulgu, ölçeğin iki uygulaması arasındaki kararlılığın kabul edilebilir düzeyde olduğu, dolayısıyla ölçeğin güvenilir olduğu şeklinde yorumlanmıştır (Fer, 2005).

Melbourne Karar Verme Ölçeği I-II. Melbourne Karar Verme Ölçeği I-II (MKVÖ I-II) (Melbourne Decision Making Questionary); Mann ve arkadaşları (1998) tarafından Flinders Karar Verme Ölçeği I-II temel alınarak hazırlanmıştır. Mann ve arkadaşları (1998) altı ülkeyi kapsayan kültürler arası bir araştırmada,

üniversite öğrencilerinin karar vermede özsayı ve karar verme stillerini karşılaştırmak amacıyla bu ölçeği kullanmıştır (Deniz ve ark., 2004, s. 4). *MKVÖ I*; 6 maddeden oluşmakta, karar vermede özsayıyı (kendine güven) belirlemeyi amaçlayan bir ölçektir. Puanlama; Doğru (2), Bazen Doğru (1) ve Doğru Değil (0) şeklinde yapılmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 12'dir. Yüksek puanlar karar vermede özsayının yüksek olduğunun göstergesidir. *MKVÖ II*; 22 maddeden oluşmakta, karar verme stillerini ölçmektedir. Dört alt ölçeği bulunmaktadır. Bunlar; dikkatli, kaçınan, erteleyici ve panik karar verme stilleridir. Bu ölçek de *MKVÖ I* gibi yanıtlanmaktadır. Puanların yüksekliği, ilgili karar verme stiline kullanıldığına işaret etmektedir (Mann ve ark. 1998'den akt., Deniz ve ark., 2004).

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri SPSS-17.0 programında çözümlenmiş, manidarlıklar minimum $p < .05$ düzeyinde sınanmış, diğer manidarlık düzeyleri ayrıca belirtilmiştir. Ölçeğin toplam puanları için aritmetik ortalama (\bar{X}) ve standart sapma (ss) değerleri saptanmıştır. Örneklem içerisinde normal dağılım özelliği göstermeyen gruplar için non-parametrik teknikler, normal dağılım özelliği gösteren dağılımlar içinse parametrik analiz teknikleri kullanılmıştır. Bu bağlamda bağımsız grup t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), LSD (Least Significant Difference) testi, non-parametrik Mann Whitney-U testi kullanılmıştır.

Bulgular

Öğrencilerin Düşünme Stillerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan öğrencilerin kullandıkları Düşünme Stillerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1
Düşünme Stillerine Ait Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyutlar	N	\bar{X}	ss
Yasayapıcı	800	34,12	4,35
Yürütme	800	31,30	5,26
Yargılayıcı	800	30,23	5,72
Tekerkeç	800	28,65	5,19
Aşamacı	800	32,20	5,66
Çokerkeç	800	26,78	5,82
Anarşik	800	28,90	5,50
Bütüncü	800	28,55	5,71
Ayrıntıcı	800	28,46	5,57
İçedönük	800	30,21	5,77
Dışadönük	800	29,60	6,20
Yenilikçi	800	31,22	5,67
Tutucu	800	26,07	7,54

Tablo 1 incelendiğinde, en yüksek aritmetik ortalamaya sahip olan alt boyutun Yasayapıcı ($\bar{X}=34.12$, $ss=4.35$), en düşük aritmetik ortalamaya sahip olan alt boyutun Tutucu ($\bar{X}=26.07$, $ss=7.54$) olduğu gözlenmiştir.

Öğrencilerin Karar Verme Stillere İlişkin Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan öğrencilerin kullandıkları Karar Verme Stillere ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 2

Karar Verme Stillere Ait Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyutlar	N	\bar{X}	ss
Karar Vermede Özsaygı	800	9,20	2,24
Dikkatli Karar Verme	800	9,18	2,35
Kaçıngan Karar Verme	800	4,59	2,97
Erteleyici Karar Verme	800	4,17	2,58
Panik Karar Verme	800	4,73	2,43

Tablo 2’de görüldüğü üzere, en yüksek aritmetik ortalamaya sahip olan alt boyutun Karar Vermede Özsaygı ($\bar{X}=9.20$, $ss=2.24$), en düşük aritmetik ortalamaya sahip olan alt boyutun Erteleyici Karar Verme ($\bar{X}=4.17$, $ss=2.43$) olduğu görülmektedir.

Düşünme Stilleri ile Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişki Analizlerine Ait Bulgular

Bu bölümde, öğrencilerin Düşünme Stilleri ile Karar Verme Stilleri arasındaki ilişki analizlerine ait bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 3

Karar Vermede Özsaygı, Dikkatli Karar Verme, Kaçıngan Karar Verme ile Düşünme Stilleri Arasındaki İlişkiler

Düşünme Stilleri Ölçeği Alt Boyutları	Karar Vermede Özsaygı		Dikkatli Karar Verme		Kaçıngan Karar Verme		
	N	r	p	r	P	r	p
Yasayapıcı	800	,316	,000	,244	,000	-,238	,000
Yürütmece	800	,173	,000	,267	,000	-,100	,005
Yargılayıcı	800	,173	,000	,210	,000	-,144	,000
Tekerkeçi	800	-,008	,813	,040	,254	,061	,083
Aşamacı	800	,163	,000	,336	,000	-,129	,000
Çokerkeçi	800	-,020	,581	-,015	,671	,101	,004
Anarşik	800	,068	,056	,098	,006	,004	,906
Bütüncü	800	,004	,917	,033	,349	,088	,012
Ayrıntıcı	800	,027	,453	,145	,000	,057	,105
İçedönük	800	,231	,000	,133	,000	-,142	,000
Dışadönük	800	-,031	,376	,126	,000	,113	,001
Yenilikçi	800	,188	,000	,248	,000	-,124	,000
Tutucu	800	-,123	,000	-,074	,036	,238	,000

Tablo 3’te görüldüğü gibi, Karar Verme Ölçeği karar vermede özsaygı alt boyutu ile Düşünme Stilleri Ölçeği yasayapıcı alt boyutu ($r=.316$; $p < .001$), yürütmece alt boyutu ($r=.173$; $p < .001$), yargılayıcı alt boyutu ($r=.173$; $p < .001$), aşamacı alt

boyutu ($r=.163$; $p < .001$), içedönük alt boyutu ($r=.231$; $p < .001$), yenilikçi alt boyutu ($r=.188$; $p < .001$) arasında pozitif yönde, tutucu alt boyutu ($r=-.123$; $p < .001$) içinse negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Diğer alt boyutlar arasındaki ilişkiler ise anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Karar Verme Ölçeği dikkatli karar verme alt boyutu ile Düşünme Stilleri Ölçeği yasayapıcı alt boyutu ($r=.244$; $p < .001$), yürütmeci alt boyutu ($r=.267$; $p < .001$), yargılayıcı alt boyutu ($r=.210$; $p < .001$), aşamacı alt boyutu ($r=.336$; $p < .001$), anarşik alt boyutu ($r=.098$; $p < .01$), ayrıntıcı alt boyutu ($r=.145$; $p < .001$), içedönük alt boyutu ($r=.133$; $p < .001$), dışadönük alt boyutu ($r=.126$; $p < .001$), yenilikçi alt boyutu ($r=.248$; $p < .001$) arasında pozitif yönde, tutucu alt boyutu ($r=-.074$; $p < .05$) içinse negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Diğer alt boyutlar arasındaki ilişkiler ise anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Karar Verme Ölçeği kaçınan karar verme alt boyutu ile Düşünme Stilleri Ölçeği çokerkçi alt boyutu ($r=.101$; $p < .01$), dışadönük alt boyutu ($r=.113$; $p < .01$) ve tutucu alt boyutu ($r=.238$; $p < .05$) arasında pozitif yönde; yasayapıcı alt boyutu ($r=-.238$; $p < .001$), yürütmeci alt boyutu ($r=.100$; $p < .01$), yargılayıcı alt boyutu ($r=-.144$; $p < .001$), aşamacı alt boyutu ($r=-.129$; $p < .001$), içedönük alt boyutu ($r=-.142$; $p < .001$) ve yenilikçi alt boyutu ($r=-.124$; $p < .001$) içinse negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Diğer alt boyutlar arasındaki ilişkiler ise anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 4

Erteleyici Karar Verme, Panik Karar Verme ile Düşünme Stilleri Arasındaki İlişkiler

Düşünme Stilleri Ölçeği Alt Boyutları	Erteleyici Karar Verme			Panik Karar Verme	
	N	r	p	r	p
Yasayapıcı	800	-,243	,000	-,168	,000
Yürütmeci	800	-,159	,000	-,074	,036
Yargılayıcı	800	-,089	,012	-,085	,016
Tekerkerçi	800	,013	,706	,036	,303
Aşamacı	800	-,175	,000	-,112	,001
Çokerkerçi	800	,081	,023	,082	,020
Anarşik	800	,027	,450	,044	,216
Bütüncü	800	,032	,365	,073	,039
Ayrıntıcı	800	,049	,163	,059	,096
İçedönük	800	-,087	,013	-,116	,001
Dışadönük	800	,016	,650	,075	,034
Yenilikçi	800	-,114	,001	-,087	,014
Tutucu	800	,162	,000	,153	,000

Tablo 4'te görüldüğü gibi, Karar Verme Ölçeği erteleyici karar verme alt boyutu ile Düşünme Stilleri Ölçeği çokerkerçi alt boyutu ($r=.081$; $p < .05$) ve tutucu alt boyutu ($r=.162$; $p < .05$) arasında pozitif yönde; yasayapıcı alt boyutu ($r=-.243$; $p < .001$), yürütmeci alt boyutu ($r=.159$; $p < .01$), yargılayıcı alt boyutu ($r=-.089$; $p < .05$),

aşamacı alt boyutu ($r=-.175$; $p < .001$), içedönük alt boyutu ($r=-.087$; $p < .05$) ve yenilikçi alt boyutu ($r=-.114$; $p < .01$) içinse negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Diğer alt boyutlar arasındaki ilişkiler ise anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Karar Verme Ölçeği panik karar verme alt boyutu ile Düşünme Stilleri Ölçeği çokerkçi alt boyutu ($r=.082$; $p < .05$), bütüncü alt boyutu ($r=.073$; $p < .05$) ve tutucu alt boyutu ($r=.253$; $p < .05$) arasında pozitif yönde; yasayapıcı alt boyutu ($r=-.168$; $p < .001$), yürütmeci alt boyutu ($r=.074$; $p < .05$), yargılayıcı alt boyutu ($r=-.085$; $p < .05$), aşamacı alt boyutu ($r=-.112$; $p < .01$), içedönük alt boyutu ($r=-.116$; $p < .05$) ve yenilikçi alt boyutu ($r=-.087$; $p < .05$) içinse negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Diğer alt boyutlar arasındaki ilişkiler ise anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde, araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen bulguların yorumlanmasına ve ilgili literatür ışığında tartışılmasına yer verilmiştir.

Düşünme Stilllerine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Öğrencilerin düşünme stili olarak en çok sırasıyla Yasayapıcı, Aşamacı, Yürütmeci, Yenilikçi, Yargılayıcı, İçedönük, Dışadönük, Anarşik, Tekerkçi, Bütüncü, Ayrıntıcı, Çokerkçi ve Tutucu stillerini kullanmaktadırlar. Bir başka deyişle, ergenlik döneminde olan bu öğrencilerin her şeyi kendi tarzlarına göre yapmayı tercih eden ve belli bir kalıba bağlı kalmaksızın yaratıcılık gerektiren işlerle uğraşmayı seven yasama düşünme stilini, birçok işin üstesinden gelmeyi başarabilen aşamacı düşünme stilini ve uyumlu, düzenli, verilen talimatları izleyen yürütmeci düşünme stilini kullandıkları görülmektedir.

Buluş'un (2005), ilköğretim bölümü öğrencilerinin düşünme stilleri profilleri açısından incelenmesine yönelik yaptığı çalışmasının bulgularına göre, örneklem genelinde, zihinsel benliğin Yasama işlevi, Hiyerarşik biçimi, Global düzeyi, Dışsal alanı-konusu ve Liberal eğilimi ortalaması daha yüksektir. Yasama stilinin yüksek çıkması çalışmamızla da paralellik göstermektedir. Yenilikçi, yaratıcı, fikir üreten özellikleri belirten Yasama stilinin yüksek çıkması yaş döneminin potansiyel özelliklerinden ve sosyalleşme sürecinin olumsuz etkilerine daha az maruz kalmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Oflar (2010) ilköğretim öğretmenleri üzerine yaptığı bir araştırmada, öğretmenlerin en çok Yasayapıcı, Hiyerarşik, Yürütmeci ve Yargılayıcı, en az ise Tutucu, Çokerkçi, Ayrıntısal ve Lokal düşünme stillerini kullandıklarını tespit etmiştir. Bu bulgular Balgamiş ve Baloğlu (2005) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla da paralellik göstermektedir.

Öğrencilerin en çok yasayapıcı düşünme stilini tercih etmeleri öğrencilerin ergenlik dönemi özelliklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu dönem çocuklarının yenilikçi ve yaratıcı fikirlerden hoşlandıkları ve yeniliklere daha açık oldukları, yetişkinlere oranla daha az sosyal kalıplanma içinde olduklarından farklı fikirler üretebildikleri bilinmektedir. MEB tarafından yapılandırmacı yaklaşım ilkelerinden yararlanılarak geliştirilen yeni öğretim programı bu yaş dönemi özelliklerini destekler gözükmektedir. Fer ve Cırık'ın (2007) da belirttiği gibi, yapılandırmacı öğretim ortamında, öğretmen ve öğrencinin rolü değişmiş, öğretmen rehber ve öğrenci aktif olarak yer almıştır. Öyleyse, yapılandırmacı öğrenme ortamındaki öğrencilerin yeni bilgiyi pasif olarak almaması, bunun yerine kendinde var olan önceki bilgilerle yeniden yapılandırması, daha çok soru sorabilmesi, projeler tasarlayıp projelerde yer alması ve açık uçlu problemlerle kendi düşüncelerini ortaya koyma fırsatını bulması, öğrencilerdeki yasayapıcı düşünme stilini geliştirmiş olabileceğini düşündürmektedir (Yıldız, 2010).

Karar Verme Stillere İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Öğrencilerin karar verme stili olarak sırasıyla en çok Dikkatli, Panik, Kaçınan ve Erteleyici stillerini kullanmaktadırlar. Bir başka deyişle, ergenlik döneminde olan bu öğrencilerin en fazla karar vermeden önce bilgiyi arayan ve alternatifleri dikkatlice değerlendirdikten sonra seçim yapan Dikkatli karar verme stilini kullandıkları görülmektedir. Daha sonra bir karar durumuyla karşılaştıklarında, zaman baskısından ötürü düşüncesiz davranışlar sergileyip acele çözümlere ulaşma eğiliminde olan Panik karar verme stilini ve kararları başkalarına devrederek karar vermekten kaçınan Kaçınan karar verme stilini kullandıkları tespit edilmiştir.

Çoban ve Hamamcı'nın (2006) yaptıkları çalışmada, çalışmaya katılan lise öğrencilerinin ağırlıklı olarak mantıklı karar verme stratejisini kullandıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin daha sonra sırası ile bağımsız karar verme stratejisi, içtepsel karar verme stratejisi kullandıkları belirlenmiştir. Öğrenciler arasında kararsız kalanların oranı ise düşüktür. Kuzgun (2005) lise son sınıf öğrencileri ve yetişkinler ile yapmış olduğu çalışmada, lise son sınıf öğrencilerinin en çok mantıklı karar verme stratejisini kullandıklarını, daha sonra sırası ile bağımlı, içtepsel karar verme stratejisi kullandıklarını ve en az kararsız kaldıklarını tespit etmiştir. Çoban ve Hamamcı (2006) ile Kuzgun'un (2005) çalışmalarındaki bulgular, bu araştırmada elde edilen öğrencilerin en fazla kullandıkları stil olan Dikkatli karar verme stili sonuçları ile tutarlılık göstermektedir. Yine Eldeleklioğlu (1996) yapmış olduğu çalışmada, çalışmaya katılan ergenlerin daha çok mantıklı ve bağımsız karar verme stratejilerini kullandıklarını bulmuştur. Bu bulgu da çalışmadan elde edilen bulgu ile tutarlılık göstermektedir.

Yılmaz ve Altınok (2010), öğretmen adaylarının Duygusal Zekâ ölçeğinin tüm alt boyutları (Kişisel Beceriler, Kişilerarası Beceriler, Uyumluluk, Stresle Başaçıkma, Genel Ruh Durumu) ile karar vermede öz saygı ve dikkatli karar verme stili arasında

pozitif yönlü anlamlı düzeyde bir ilişkinin olduğu gözlenmiştir. Diğer yandan duygusal zekânın kişisel beceriler, uyumluluk, stresle başa çıkma ve genel ruh durumu alt boyutları karar vermede özsaygıyı anlamlı bir şekilde açıklamaktadır. Yine uyumluluk ve genel ruh durumu boyutları, dikkatli karar verme stilini anlamlı bir şekilde açıklamaktadır.

Öğrencilerin Düşünme Stilleri ile Karar Verme Stilleri Arasındaki Karşılaştırma İlgili Bulguların Tartışma ve Yorumu

Öğrencilerin Özsaygı boyutu ile Düşünme Stilleri Ölçeğinin Yasayapıcı, Yürütme, Yargılayıcı, Aşamacı, İçedönük, Yenilikçi alt boyutlarıyla pozitif, Tutucu alt boyutuyla negatif ilişki içinde olduğu saptanmıştır. Karar vermede özsaygı, gençlerin daha özerk olma davranışıyla (Köse, 2002) ve kendilerine güven duymalarıyla açıklanabilir. Bu durum gençlerin bir şeyle ilgili düşüncelerini açıkça söyleyebilme, yaptığı veya yapmak istemediği şeyi kendi iradesiyle sonuçlandırabilme, karar verirken başkalarından bağımsız olma, istediğini yapabilmeye kendini rahat ve özgür hissetme gibi nitelikleri taşıyabilmektir.

Öğrencilerin özsaygıları arttıkça Tutucu yani var olan kurallara ve prosedürlere uymaktan hoşlanan ve en az değişiklikle işleri yapma eğiliminde olma durumları azalmaktadır. Bir başka deyişle, değişime kapalı olan ve mevcut çözüm yollarını kullanmayı tercih eden bireylerin özsaygılarının düşük olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin Yasayapıcı, Yürütme, Yargılayıcı, Aşamacı, İçedönük ve Yenilikçi düşünme stilleri arttıkça özsaygıları da artmaktadır. Diğer bir söylemle, özsaygıları artan öğrencilerin yukarıda sayılan düşünme stillerini kullanımları da artmaktadır. Yasayapıcı stile sahip bireyler kendi kurallarını oluşturmayı ve eylemlerini kendilerine özgü bir şekilde yapmayı seven insanlardır (Balkıs, 2004). Yenilikçi düşünme stilini kullanan bireyler, değişimin olmadığı ya da çok yavaş olduğu durum ve işlerden sıkılırlar. Yaratıcılıklarını kullanabilecekleri iş ve görevler onlar için oldukça uygundur (Duru, 2004).

Yürütme stile sahip bireyler uygulamacıdır. Kuralları takip eder, işleri yapmak için bilinen yolları denerler ve daha önce incelenmiş problemleri tercih ederler. Problemleri formülleştirerek çözmeyi ve kendisinininkini önermektense başkalarının fikirlerini geliştirmeyi tercih ederler (Akbulut, 2006). Yargılayıcı stile sahip bireyler kuralları ve yöntemleri irdelemeyi seven, nesne ve olayları yargılamaktan hoşlanan bireylerdir (Palut, 2003). Hiyerarşik düşünme stilini kullanan insanlar birden fazla amaçla uğraşmadan hoşlanma, bütün amaçların aynı oranda gerçekleşemeyebileceğinin farkında olma, bazı amaçların diğerlerinden daha önemli olduğunu bilme, öncelikleri belirleme duyusuna sahip ve problem çözme yaklaşımlarında sistematik olma eğilimindedirler (Balkıs, 2004). Her üç düşünme stiliyle özsaygı arasında pozitif bir ilişki görülmektedir.

Öğrencilerin Dikkatli Karar Verme Stili ile Düşünme Stilleri Ölçeğinin Yasayapıcı, Yürütmeci, Yargılayıcı, Aşamacı, Anarşik, Ayrıntıcı, İçedönük, Dışadönük, Yenilikçi alt boyutlarıyla pozitif, Tutucu alt boyutuyla negatif ilişki içinde olduğu saptanmıştır. Dikkatli karar verme stili, bireyin karar vermeden önce özenle gerekli bilgiyi araması ve alternatifleri dikkatlice değerlendirdikten sonra seçim yapma durumudur (Deniz, 2002).

Öğrencilerin dikkatli karar verme stili kullanımı arttıkça Tutucu yani var olan kurallara ve prosedürlere uymaktan hoşlanan ve en az değişiklikle işleri yapma eğiliminde olma durumları azalmaktadır. Bir başka deyişle, değişime kapalı olan ve mevcut çözüm yollarını kullanmayı tercih eden bireyler, çevrelerinde çözüme yönelik araştırma ve inceleme yapmamakta, yeni bilgilere kapalı kalmakta, olumlu ve olumsuz yönleri belirleyip gerçekçi seçenekler oluşturmamaktadırlar.

Öğrencilerin Yasayapıcı, Yürütmeci, Yargılayıcı, Aşamacı, Anarşik, Ayrıntıcı, İçedönük, Dışadönük ve Yenilikçi düşünme stilleri arttıkça Dikkatli karar verme stili kullanımları da artmaktadır. Diğer bir söylemle, Dikkatli karar verme stilini kullanan öğrencilerin yukarıda sayılan düşünme stillerini kullanımları da artmaktadır. Yasayapıcı stili yaratıcılık, imajinasyon ve planlama ile, Yürütmeci stili yerine getirme ve uygulama ile, Yargılayıcı stili yargılama, analiz etme, değerlendirme ve karşılaştırma ile ilgilidir. Yenilikçi düşünme stilini kullanan bireyler, var olan kural ve prosedürleri geliştirmeyi, üzerinde maksimum değişiklik yapmayı, belirsiz ve yapılandırılmamış durumlardan hoşlanırlar. Bu stillerin içerikleri Dikkatli karar verme stiliyle örtüşmektedir.

Hiyerarşik düşünme stilini kullanan insanlar birden fazla amaçla uğraşmadan hoşlanma, bütün amaçların aynı oranda gerçekleşemeyebileceğinin farkında olma, bazı amaçların diğerlerinden daha önemli olduğunu bilme, öncelikleri belirleme duyusuna sahip ve problem çözmeye yaklaşımlarında sistematik olma eğilimindedirler (Balkıs, 2004). Dikkatli karar verme stilini kullanan bireyler de, seçenekleri inceler, yansız olarak araştırma yapar, olumlu ve olumsuz yönlerini değerlendirir, yeni bilgiler araştırıp bulur ve bir sistematik içinde kararlarını verirler.

Anarşik düşünme stili, bir konuya dağınık yaklaşma ve sistemli olmama eğilimiyle ilişkilidir. Bu nedenle bu stili tercih eden insanlar, sistemli ve organize bir motivasyona sahip değildirler ve problemlere gelişigüzel yaklaşma eğilimi gösterirler (Duru, 2004). Bu özelliğin, kişinin kendi objektifi altında kararlarına uygun tüm önemli bilgileri değerlendirerek en iyi tercihi yapma dinamiğine olumsuz etkide bulunmadığı görülmektedir.

Öğrencilerin Kaçınan Karar Verme Stili ile Düşünme Stilleri Ölçeğinin Çokerkçi, Dışadönük, Tutucu alt boyutlarıyla pozitif, Yasayapıcı, Yürütmeci, Yargılayıcı, Aşamacı, İçedönük ve Yenilikçi alt boyutuyla negatif ilişki içinde olduğu saptanmıştır. Kaçınan karar verme stili, bireyin karar vermekten kaçınması, kararları başkalarına

bırakma eğiliminde olması ve böylece sorumluluğu bir başkasına devrederek karar vermekten kurtulmaya çalışma durumudur (Deniz, 2002).

Öğrencilerin Çokerkçi, Dışadönük ve Tutucu düşünme stilleri arttıkça Kaçınan karar verme stili kullanımları da artmaktadır. Diğer bir deyişle, Kaçınan karar verme stilini kullanan öğrencilerin yukarıda sayılan düşünme stillerini kullanımları da artmaktadır. Öğrencilerin Kaçınan karar verme stili kullanımı arttıkça Yasayapıcı, Yürütmeci, Yargılayıcı, Aşamacı, İçedönük ve Yenilikçi düşünme stilleri azalmaktadır. Yani yenilikçi, yaratıcı, fikir üreten, uyumlu, düzenli, verilen talimatları izleyen, yargılayan, değerlendiren olma durumları azalmaktadır.

Öğrencilerin Erteleyici Karar Verme Stili ile Düşünme Stilleri Ölçeğinin Çokerkçi ve Tutucu alt boyutlarıyla pozitif, Yasayapıcı, Yürütmeci, Yargılayıcı, Aşamacı, İçedönük ve Yenilikçi alt boyutuyla negatif ilişki içinde olduğu saptanmıştır. Erteleyici karar verme stili, bireyin kararı geçerli bir neden olmaksızın sürekli erteleme, geciktirme ve sürüncemede bırakma durumudur (Deniz, 2002). Erteleme davranışı (procrastination) karar almayı erteleme, bir işi yapmayı geciktirme, ertelemeye yönelik davranışsal bir eğilim ya da bir kişilik özelliği olarak tanımlanmaktadır (Milgram, Mey-Tal ve Levison, 1998).

Öğrencilerin Çokerkçi ve Tutucu düşünme stilleri arttıkça Erteleyici karar verme stili kullanımları da artmaktadır. Diğer bir deyişle, Erteleyici karar verme stilini kullanan öğrencilerin yukarıda sayılan düşünme stillerini kullanımları da artmaktadır. Çokerkçi düşünme stilini kullananlar kişiler çok işi, aynı anda, öncelikleri belirleyemeden yapan ve zamanlarını etkili şekilde kullanmayan kişilerdir. Bu sebeple işleri zamanında yetiştiremezler ve sürekli erteleme davranışında bulunurlar. Tutucu düşünme stilini kullanan kişiler de bilindik yöntemleri ve prosedürleri kullanmayı tercih ederek değişime direnç gösterirler, alışılmışın dışına pek çıkmak istemezler. Yeni bir olay, pozisyon veya fikir karşısında karar verme durumuyla karşı karşıya kaldıklarında adapte olamayarak erteleme davranışında bulunurlar.

Öğrencilerin Erteleyici karar verme stili kullanımı arttıkça Yasayapıcı, Yürütmeci, Yargılayıcı, Aşamacı, İçedönük ve Yenilikçi düşünme stilleri azalmaktadır. Yani yenilikçi, yaratıcı, fikir üreten, uyumlu, düzenli, verilen talimatları izleyen, yargılayan, değerlendiren olma durumları azalmaktadır.

Öğrencilerin Panik Karar Verme Stili ile Düşünme Stilleri Ölçeğinin Çokerkçi, Bütüncü ve Tutucu alt boyutlarıyla pozitif, Yasayapıcı, Yürütmeci, Yargılayıcı, Aşamacı, İçedönük ve Yenilikçi alt boyutuyla negatif ilişki içinde olduğu saptanmıştır. Panik karar verme stili, bireyin bir karar durumu ile karşı karşıya kaldığında, kendini zaman baskısı altında hissederek aceleci davranışlar sergileyip çabuk çözümlere ulaşma çabası durumudur (Deniz, 2002).

Öğrencilerin Çokerkçi, Bütüncü ve Tutucu düşünme stilleri arttıkça Panik karar verme stili kullanımları da artmaktadır. Diğer bir deyişle, Panik karar verme stilini kullanan öğrencilerin yukarıda sayılan düşünme stillerini kullanımları da artmaktadır. Çokerkçi düşünme stilini sık kullananlar aynı anda birden fazla işle ilgilenmeyi seven fakat öncelik sırasına dizmekte sorun yaşayan bireylerdir (Palut, 2003). Çok işi, aynı anda, öncelikleri belirleyemeden yapan, zamanını etkili kullanmayan kişilerdir (Fer, 2005).

Bütüncü stilini kullanan insanlar, göreli olarak daha geniş boyutlu ve soyut konularla ilgilenme, onlarla uğraşma eğilimindedirler. Üst düzeyde kavramsallaştırma ve soyutlama gerektiren çalışmalarda oldukça başarılıdırlar. Bununla birlikte detaylarla uğraşmaktan hoşlanmaz ve detaylara ilgi göstermezler. Ağaçlardan ziyade ormanı görme eğilimindedirler. Bu nedenle sık sık ormanda ağaçların işaretlerini kaybederler (Duru, 2004, s. 191).

Tutucu düşünme stilinde bulunan bireyler var olan kurallara ve prosedürlere uyarak hareket etmeyi, değişime direnmeyi ve mümkün olduğu kadar belirsiz durumlardan uzak durmayı severler ve yaşamlarında bilinenleri, aşinalığı tercih ederler (Balkıs, 2006). Bu bireylerin bildikleri yanlış ise kendilerini düzeltmeleri yani değişimleri gerekecek, değişime direnç göstermeleri ise yanlışlarında ısrar etme durumunda kalmalarına sebep olacaktır.

Öğrencilerin Panik karar verme stili kullanımı arttıkça Yasayapıcı, Yürütmeci, Yargılayıcı, Aşamacı, İçedönük ve Yenilikçi düşünme stilleri azalmaktadır. Yani yenilikçi, yaratıcı, fikir üreten, uyumlu, düzenli, verilen talimatları izleyen, yargılayan, değerlendiren olma durumları azalmaktadır.

Sonuç olarak, bu stratejiler içinde uygun ve etkili bir karar için en istendik olanı, mantıklı karar verme stratejisidir (Bacanlı, 2000). Mantıklı karar verme stratejisi; karar verirken seçenekleri dikkatle inceleme ve her birinin olumlu ve olumsuz yanlarını değerlendirme ve bunun sonucunda bir karara ulaşma sürecidir. Dikkatli karar verme stili de, bireyin karar vermeden önce özenle gerekli bilgiyi araması ve alternatifleri dikkatlice değerlendirdikten sonra seçim yapma durumu olarak tanımlanmaktadır.

Yaptığımız araştırmada, karar verme stilleri ile düşünme stilleri arasındaki ilişkilere baktığımızda Dikkatli Karar Verme Stili ile Düşünme Stilleri Ölçeğinin Yasayapıcı, Yürütmeci, Yargılayıcı, Aşamacı, Anarşik, Ayrıntıcı, İçedönük, Dışadönük, Yenilikçi alt boyutlarıyla pozitif, Tutucu alt boyutuyla negatif ilişki içinde olduğu saptanmıştır. Kaçıngan, Erteleyici, Panik karar verme stilleri ve Özsaygı ile Yasayapıcı, Yürütmeci, Yargılayıcı, Aşamacı, İçedönük ve Yenilikçi düşünme stillerinin negatif ilişki içinde olduğu saptanmıştır. Bu üç karar verme stiliyle düşünme stillerinin aynı çıkması paralellik ve tutarlılık arz etmektedir.

Öneriler

Araştırmanın sonuçlarından yola çıkılarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir: (i) Okullarda görev yapan rehber öğretmenler bilgilendirilerek, öğrencinin aldığı kritik kararları gerçekleştirilirken göz önünde bulundurulması gereken bireysel özellikler arasında düşünme ve karar verme stilleri de yer almalıdır, (ii) Düşünme ve karar verme stilleri konusunda bilgi sahibi olmayan öğretmen ve okul yöneticileri bilgilendirilmeli ve bilinçlendirilmelidir. Bu bağlamda öğretmen ve idarecilerin olası kararların nedenleri arasında öğrencilerin bu stillerini değerlendirmelerine de imkân hazırlanmalıdır, (iii) Okul rehberlik servisleri öğrencilerin düşünme ve karar verme becerilerini geliştirici etkinlik programlarına yer vermelidir, (iv) Öğrencilere etkili karar verme programları uygulanarak bir problem karşısında daha iyi nasıl karar alabilecekleri öğretilmelidir, (v) Bu çalışmada lise öğrencilerinin sınıf seviyelerine göre düşünme ve karar verme stilleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Yapılacak daha kapsamlı araştırmalarda ilköğretimden lise sona kadar öğrencilerdeki stillerin gelişiminin incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir, (vi) Karar verme ve düşünme stillerine yönelik eğitim programları düzenlenmeli ve yaygınlaştırılmalıdır. Öğrencilerin düşünme ve karar vermelerinin arka planında kullandıkları stiller kendilerine öğretilerek farkındalıkları artırılmalı ve buna göre önlemler alınması sağlanmalıdır, (vii) Öğretmenler, sınıftaki öğrencileri tek tip bir blok halinde algılamak yerine, onların farklı düşünme stillerinin olduğunu göz önünde bulundurarak, öğrencilerin çok yönlü gelişimini sağlamak için farklı düşünme stillerini geliştirmeleri yönünde sınıf içi etkinliklere yer vermelidirler.

EXTENDED ABSTRACT

An Investigation into the Relationship between Thinking and Decision-Making Styles in High School Students*

Muhammet Ü. Öztabak¹

İrfan Erdoğan

Abstract

The goal of this study is to analyze the relationship between thinking and decision-making styles of high school students. The research employs a relational scanning model. The participants of this study include students educated in different MEB schools, such as State, Vocational, and Anatolian schools in Bakırköy-Istanbul. This study's sample was conducted using a simple random cluster sampling model in the schools in the Bakırköy district. A total of 800 students (500 females and 300 males) participated in the research. This study used the "Student Information Form" to collect student demographic data; the "Thinking Styles of Inventory" was used to document students' thinking styles, and the "Melbourne Decision Making Questionnaire" was used to demonstrate students' decision styles. The most frequently used student thinking styles were found to be Legislative (34,12), Hierarchic (32,20), Executive (31,30), Liberal (31,22), Judicial (30,23), Internal (30,21), External (29,60), Anarchic (28,90), Monarchic (28,65), Global (28,55), Local (28,46), Oligarchic (26,78), and Conservative (26,07). The most frequently used student decision-making styles were found to be Vigilance (9,18), Hypervigilance (4,73), Buck-passing (4,59), and Procrastination (4,17). It has been stated that the scales of students' vigilance in their decision-making and thinking styles have positive relationships with these sub-dimensions: Legislative, Executive, Judicial, Hierarchic, Anarchic, Local, Internal, External, and Liberal, while they have negative relationships with the sub-dimension of Conservatism.

Keywords

Thinking styles • Decision-making styles • High school students

* The data described in this article is derived from Muhammet Ü. Öztabak's doctoral dissertation.

Corresponding Author

1 Muhammet Ü. Öztabak (PhD)
Faculty of Education, Fatih Sultan
Mehmet Vakıf University, İstanbul Turkey.
Email: muhammetoztabak@gmail.com
2 Prof., Hasan Ali Yücel Faculty of Education,
İstanbul University, İstanbul Turkey. Email:
irfan_erdogan@hotmail.com

Man is defined as a thinking being. One of the most important features that distinguish human beings from other living things is thinking (Özden, 1997, p. 79). Thinking style is defined as the way in which an individual uses his/her skills and chooses to process information (Sternberg, 1997). More than just skill, style is considered to be preferred by the individual. So, various styles are seen as just different, not good or bad (Duru, 2004). Every individual has a style profile. People can change their style to suit different tasks and situations. Even if individuals prefer one style, these styles are not fixed but variable (Sternberg, 1994).

Thinking styles describe the approaches and trends that individuals exhibit as a result of mental processes when they encounter various problems, events, facts, and variables. Thinking styles are closely related to how the individuals receive and process information (Sünbül, 2004).

The rapid change in our world makes itself felt in all areas. This rapid change in scientific, technological, economic, and social fields has increased and complicated the alternative spectrum. For this reason, people are always struggling to decide or choose an option as quickly as possible.

People show different responses in different decision-making situations. The decision-making style is a pattern of learned and habitual reactions that an individual exhibits when he/she is confronted with a decision-making situation (Scott & Bruce, 1995). For example, in a situation that involves the individual's approach, reaction, and action in making a decision (Phillips, Paziienza, & Ferrin, 1984, as cited in Deniz, 2006).

Decisions made by high school students during these age periods can sometimes include conclusions that can shape their lives: school selection, university selection, career choice, and career planning, for example. Researchers involved in the decision-making process indicate that appropriate decision-making for children and adolescents can be developed and effective decision-making can be learned (Ersever, 1996, p. 34). If a student's style is known, that student's perception, future behavior, and misinterpretations can be predicted in education; their strengths can be exploited; and their weakness can be avoided (Schmeck, 1988, p. 317). In situations where skills and styles overlap, success is multiplied, while in non-overlapping situations, the individual is more likely to be unsuccessful and disappointed (Sternberg, 1997).

It has been determined through a number of researched studies that thinking style is influenced by variables such as reasoning, logic, impulse, and addiction (Sinangil, 1992, as cited in Güner, 2006). Factors affecting the decision making process of the individual include social factors such as personality traits, values, knowledge, experience, family, friends, close environment, age, gender, adequate time, self-confidence, control focus, and stress level. Student thinking styles are also thought to affect the decision-making process.

Purpose

The purpose of this research is to examine the relationship between thinking styles and decision-making styles according to class levels of high school students in different school types. The following questions will be answered for this purpose: (i) What are the students' thinking styles, (ii) What are the students' decision-making styles, (iii) Is there a significant relationship between students' thinking and decision-making styles.

Methods

In this study, a relational screening model was used to examine the relationship between thinking styles and decision-making styles of high school students in different school types. The participants of this study included students educated in different MEB schools, such as State, Vocational, and Anatolian schools in Bakırköy-Istanbul in the 2011–2012 academic year. The sample of the study was chosen in accordance with the distribution of high school types in the district. The sample of this study was conducted using a simple random cluster sampling model in schools in the Bakırköy district. In the study, the “Student Information Form” was used to collect student demographic data; the “Thinking Styles of Inventory” was used to indicate students' thinking styles, and the “Melbourne Decision Making Questionnaire” was used to indicate students' decision styles.

Findings and Discussion

The most frequently used student thinking styles were found to be Legislative, Hierarchic, Executive, Liberal, Judicial, Internal, External, Anarchic, Monarchic, Global, Local, Oligarchic, and Conservative. It is thought that the majority of students prefer the Legislative thinking style because of the characteristics of the adolescent period. It is known that children in this period produce different opinions because they enjoy innovative and creative ideas and are more open to innovation than social molding. Oflar (2010) found that teachers use these thinking styles the most: Legislative, Hierarchic, Executive, and Judicial and at least Conservative, Oligarchic, and Local thinking styles were also found in the primary school teachers' survey. These findings are in parallel with the research findings of Balgamiş and Baloglu (2005).

The most frequently used student decision-making styles were found to be Vigilance, Hypervigilance, Buckpassing, and Procrastination. It seems that adolescent students use the vigilance decision-making style where they make the choice after believing they are making the best decision, but before they seek further information and carefully evaluate the alternatives. The study findings of Çoban and Hamamcı (2006) as well as Kuzgun (2005) are consistent with the results of the careful decision-making style, which is the most frequently used style by students who participated in this research. In

another study conducted by Eldeleklioğlu (1996), the adolescents participating in the study found that they used more logical and independent decision making strategies. This finding is also consistent with the findings obtained without the study.

The students' self-esteem dimension and the Thinking Styles Scale were positively correlated with the Legislative, Executive, Judicial, Hierarchic, Internal, and Liberal subscales and negatively correlated with the Conservative subscale. Self-esteem without decision can be explained by young peoples' more autonomous behavior and higher confidence in themselves (Köse, 2002). As students' self-esteem increases, the tendency to use the Conservative thinking style where one enjoys obeying existing rules and procedures and tends to do things with minimal change, is diminishing. In other words, we see that individuals who are closed to change and prefer to use existing solutions have lower self-esteem.

It has been stated that students' Vigilance decision making and thinking styles scales have positive relationships with these sub-dimensions: Legislative, Executive, Judicial, Hierarchic, Anarchic, Local, Internal, External, and Liberal; while they have negative relationships with the Conservative sub-dimension. The Vigilance decision-making style is the choice after the individual searches for the necessary information and carefully evaluates the alternatives before making a decision (Deniz, 2002). As more students use Vigilance decision-making styles, Conservative styles decrease. That is, they are less inclined to follow existing rules and procedures and tend to do things with minimal change. In other words, individuals who are closed to change and prefer using existing solutions do not conduct research and analysis for solving them in their environment. Further, they tend to remain closed to new information, determine positive and negative aspects, and do not create realistic options.

It has been stated that students' Buckpassing decision making styles and their thinking styles scales have positive relationships with these dimensions: Oligarchic, External, and Conservative. However, they have negative relationships with these sub-dimensions: Legislative, Executive, Judicial, Hierarchic, Internal, and Liberal. The buckpassing decision-making style is when the individual tends to refrain from making decisions, tends to leave decisions to others, and tries to get rid of making decisions by transferring responsibility to another person (Deniz, 2002). As the use of students' Buckpassing decision-making styles increase, the styles of Legislative, Executive, Judicial, Hierarchic, Internal, and Liberal thinking styles diminish. That is, situations in which one can be innovative, creative, harmonious, and orderly and further follow orders, judge, and evaluate are diminishing.

It has also been stated that students' Procrastination decision making styles and their thinking styles scales have positive relationships with these sub-dimensions: Oligarchic and Conservative, while they have negative relationships with these sub-

dimensions: Legislative, Executive, Judicial, Hierarchic, Internal, and Liberal. The Procrastination decision-making style is the individual's decision to delay without a valid reason (Deniz, 2002). Those who use the Oligarchic thinking style are people who work very hard; at the same time, they do not set priorities, and they do not use their time effectively. For this reason, they cannot stay on time in their jobs, and they constantly postpone. People who use the Conservative thinking style also exhibit resistance to change by using known methods and procedures, and they do not want to go out of the ordinary. When they encounter a new event that requires decision-making in the face of position or opinion, they behave in a non-adaptable postponement manner.

It has been stated that students' Hypervigilance decision making styles and their thinking styles scales have positive relationships with these sub-dimensions: Oligarchic, Global and Conservative, while they have negative relationships with these sub-dimensions: Legislative, Executive, Judicial, Hierarchic, Internal, and Liberal. The Hypervigilance decision-making style is when an individual is confronted with a decision situation under the pressure of time, so he/she shows hasty behaviors to reach quick solutions (Deniz, 2002).

The most desirable strategy for an appropriate and effective decision is the rational decision-making strategy (Bacanlı, 2000). The rational decision making strategy or decision-making is the process of carefully examining available options and assessing the positive and negative aspects of each, and consequently reaching a decision. The vigilance decision-making style is also defined as making a choice after the individual has searched for necessary information and carefully evaluates the alternatives before making a decision.

Results and Suggestions

As a result, when we look at the relationship between decision making styles and thinking styles in our research, we see that the Vigilance decision making style on the Thinking Styles Scale has positive relationships with Legislative, Executive, Judicial, Hierarchic, Anarchic, Local, Internal, External, and Liberal sub-dimensions, and has negative relationships with the Conservative sub-dimension. It has been determined that Buckpassing, Procrastination, and Hypervigilance decision-making styles and Self-esteem have a negative relationship with the Legislative, Executive, Judicial, Hierarchic, Internal, and Liberal thinking styles. These three decision-making styles and thinking styles are parallel and coherent.

The following suggestions can be made from the research results: (i) School counselors should be informed and include thinking and decision-making styles among the individual characteristics that they take into account when making critical

decisions about the student, (ii) Teachers and school administrators who are not informed about thinking and decision-making styles should be informed, (iii) School counseling services should include activity programs that enhance students' thinking and decision-making skills, (iv) Schools should implement effective decision-making programs to teach students how to make better decisions about problems, (v) In this study, we examined the relationship between thinking styles and decision-making styles according to the class levels of high school students. It is thought that the development of students from primary school to the end of the high school is most important and requires more extensive research, (vi) Teachers should include in-class activities to help students develop different thinking styles and provide students with multifaceted development, taking into account their different thinking styles, rather than perceiving students uniformly.

Kaynakça/References

- Akbulut, E. (2006, Nisan). *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin düşünme stil profilleri çerçevesinde değerlendirilmesi*. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu'nda sunulan bildiri, Denizli.
- Alver, B., Ada, Ş. ve Çakıcı, D. (2006). Okul yöneticilerinin karar verme stratejilerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 55–70.
- Arkonacı, S. A. (1998). *Psikoloji zihin süreçleri bilimi*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Bacanlı, F. (2000). Kararsızlık Ölçeğinin geliştirilmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(14), 7–16.
- Balgamış, E. ve Baloğlu, M. (2005). Lise öğrencilerinin matematik başarıları ile düşünme stilleri arasındaki ilişki. *XI. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Kitabı* içinde (s. 28–30). Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Balkıs, M. (2004). Üniversite öğrencilerinin düşünme stilleri ile kişilik tipleri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 9–17.
- Balkıs, M. (2006). *Öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğiliminin, düşünme ve karar verme tarzlarıyla ilişkisi* (Doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Balkıs, M. (2007). Öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğiliminin, karar verme stilleri ile ilişkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 67–83.
- Buluş, M. (2005). İlköğretim bölümü öğrencilerinin düşünme stilleri profili açısından incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 6, 1–24.
- Candangil, S. (2005). *Denetim odakları farklı lise öğrencilerinin bazı kişisel, sosyal ve ailesel özelliklerine göre karar vermede öz-saygı ve kaygı düzeylerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Çoban, A. ve Hamamcı, Z. (2006). Kontrol odakları farklı ergenlerin karar stratejileri açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(2), 393–402.

- Çolakkadıoğlu, O. (2003). *Ergenlerde Karar Verme Ölçeğinin uyarlama çalışması* (Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri A.B.D, Adana). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Çömlekçi, N. (2001). *Bilimsel araştırma yöntemi ve istatistiksel anlamlılık sınamaları*. Ankara: Bilim Teknik Yayınevi.
- Çubukçu, Z. (2004). Öğretmen adaylarının düşünme stillerinin belirlenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 87–106.
- Deniz, E. M. (2002). *Üniversite öğrencilerinin karar verme stratejileri ve sosyal beceri düzeylerinin TA-baskın ben durumları ve bazı özlük niteliklerine göre karşılaştırmalı olarak incelenmesi* (Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Deniz, E. M. (2006). The relationships among coping with stress, life satisfaction, decision-making styles and decision self-esteem: An investigation with Turkish university students. *Social Behavior and Personality*, 34(9), 1161–1170.
- Deniz, M., Arı, A., Akdeniz, S., & Özteke, H. (2004). Investigation of the relation between decision self-esteem, decision making style and problem solving skill of the university students. *Eurasian Journal of Educational Research*, 15(4), 23–35.
- Duru, E. (2004). Düşünme stilleri: Kavramsal ve kuramsal çerçeve. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14, 171–186.
- Eldeleklioğlu, J. (1996). *Karar stratejileri ile ana-baba tutumları arasındaki ilişki* (Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Ersever, Ö. H. (1996). *Karar verme becerilerini kazandırma programının ve etkileşim grubu deneyiminin üniversite öğrencileri karar verme stilleri üzerindeki etkisi* (Doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Fer, S. (2005). Validity and reliability study of the Thinking Styles Inventory. *Educational Sciences Theory & Practise*, 5(2), 433–461.
- Fer, S. ve Cırık, İ. (2007). *Yapılandırmacı öğrenme: Kuramdan uygulamaya*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Güçray, S. S. (1998). Bazı kişisel değişkenler algılanan sosyal destek ve atılganlığın karar verme stilleri ile ilişkisi. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 9(2), 7–16.
- Güner Yıldız, A. (2006). *Lise son sınıf öğrencilerinin karar stratejilerini yordayan bazı değişkenler* (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü Strateji Geliştirme Bölümü. (2011). *2010-2011 istatistik verileri*. İstanbul: Yazar.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Köse, A. (2002). *Psikolojik danışma ve rehberlik birinci sınıf öğrencilerinin algılanan sosyo-ekonomik düzey açısından psikolojik ihtiyaçları ve karar verme stratejilerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri A.B.D, Ankara). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Kuzgun, Y. (2005). Karar Stratejileri Ölçeği. Y. Kuzgun ve F. Bacanlı (Ed.), *PDR'de kullanılan ölçekler* (s. 7–28). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Mann, L., Radford, M., Burnett, P., Ford, S., Bond, M., Leung, K., Nakamura, H., ... Yang, K. S. (1998). Cross-cultural differences in self reported decision making style and confidence. *International Journal of Psychology*, 33(5), 325–335.
- Milgram, N., Mey-Tal, G. & Levison, Y. (1998). Procrastination, generalized or specific, in college students and their parents. *Personality & Individual Differences*, 25(2), 297–316.
- Özden, Y. (1997). *Öğrenme ve öğretme*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Palut, B. (2003). *İlköğretim birinci ve ikinci kademe öğretmenlerinin kişisel ve öğretmen rolündeki düşünme stillerinin incelenmesi* (Doktora tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Schmeck, R. R. (1988). *Strategies and styles of learning*. In R. R. Schmeck (Ed.), *Learning strategies and learning styles* (pp. 317–347). New York, NY: Plenum Press.
- Scott, S. G., & Bruce, R. A. (1995). Decision-making style: the development and assessment of a new measure. *Educational and Psychological Measurement*, 55(5), 818–831.
- Sternberg, R. J. (1994). Allowing for thinking styles. *Educational Leadership*, 52(3), 36–40.
- Sternberg, R. J. (1997). *Thinking styles*. New York, NY: Cambridge University Press.
- Sünbül, M. A. (2004). Düşünme Stilleri Ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 132, 25–42.
- Yıldız, G. (2010). *İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin matematik başarıları, bilişüstü stratejileri, düşünme stilleri ve matematik öz kavramları arasındaki ilişkiler* (Doktora tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.
- Yılmaz, E. ve Altınok, V. (2010). Öğretmen adaylarının duygusal zekâ düzeylerinin karar vermede özsaygı ve karar verme stillerini yordama gücü. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 685–705.

